

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום לחודש	ליקוטי מוהר"א	ליקוטי הלכות מוהר"א	משנה ברורה ה"ג	נוכחי אור	שולחן ערוך דעת משפט
שבת	י"א	ק"י	לח	חזרה	שש שב	רפ"ח: א"ג
א	י"ב	קיא	לט	צא:	שש שב	רפ"ט: א"ג
ב	י"ג	קיב	מ	צב:	שש שב	רפ"י: א"ג
ג	י"ד	קיג	מא	צב:	שש שב	רפ"יא: א"ג
ד	ט"ו	קיג	מב	צב:	שש שב	רפ"יב: א"ג
ה	ט"ז	קיג	מג	צב:	שש שב	רפ"יג: א"ג
ו	י"ז	קיג	מד	חזרה	שש שב	רפ"יד: א"ג

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

458 | פרשת תצוה | י"א אדר תשפ"ו

בְּכִי וְשִׁירֹת

ויושיעו מאלי, וכך הוא מונעו מתפילה [ראה בליקוטי הלכות, נחלות ד-כ' שהרחיב בה], כך אן כן, עמלק חוגג את נצחונו בהרפיית ידי האדם מתפילה.

זוגם היתה עומק הצרה בימי המן, בחשכת גלות שבעים שנה כשכבר היה נדמה ששוב לא יבנה הבית, רפו ידי בני ישראל מתפילה וכמעט נגזרה גזירה, ומרדכי הכריז כנדוד מלחמה של תפילה, "ועל כן באמת בשעת גזירת המן התחזק בתפילה הרבה, כמו שכתוב ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו ויזעק זעקה גדולה ומרה, וכמו שאמרו חז"ל בן שמעי בן קיש, שהקיש על דלתי רחמים, וכן הכניס בלב כל ישראל להתחזק בתפילה, כמו שכתוב ובכל עיר ועיר וכו' וצום ובכי וכו' וכמו שכתוב דברי הצומות וזעקתם" (שם אות טז).

המלחמה בעמלק נעשית בימי הפורים עצמם, וכפי שרבי נתן כותב (שם, ציצית ז-ג): "כי זה ידוע שיעקר קריאת המגילה ופרסומי ניסא וכל המצוות של פורים הוא שנזכה על ידי זה להפיל את קליפת המן עמלק בכל דור ודור בכל שנה ושנה בכל אדם בפרטיות, וכמו שכתוב במגילה בפירוש 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר', וגם אנו לוחמים בעיקרו של עמלק בעיצומם של ימים אלו, ומפירים את תכסיסי עצתו בשני מישורים אלו.

הוא מבולבל קצת, כבר מ'שבת זכור' החלה אורת פורים סביבו, עליצות וחדוה מקיפים אותו, השמחה התמידית מתעצמת מאז ביתר שאת, הוא גם משתמש קצת ב'מילי דשטותא' לפקח דעתם של מרי נפש המתעקשים לאחוז בקרנות העצב והמרה שחורה, פה ושם הוא 'חוטף' נדכאי לבב לתוך מעגלי שמחה. והנה אתא ובא יום 'תענית אסתר', ממש שעות ספורות לפני היום הגדול והשמח כל כך, ולפתע נשמעות זעקות ושועות בכיות ותחונות, 'כי בצרה גדולה אנחנו'. זה לא מסתדר אצלו, איך זה לא משתלב בערב יום השמחה ממש!?

פלא הוא זה; הן ימי הפורים הינם ימי 'משתה ומשחה', בהם מעלים על נס בחדוה וגיל את הצלת ישראל מיד מבקשי נפשם, מדוע אם כן נבקעו יחד עם גמ' דברי הצומות וזעקתם' כחלק מפרסום הנס, מה שלא מצינו בשום ימי שמחה וניסים אחרים?

להבנת הדברים נתבונן מעט במהות מלחמת עמלק בשורש קדושת ישראל, ונקבל אור פנימי בעבודת ימי הפורים ובדברי הצומות שלפניהם.

רבי נתן מביא כמה פעמים (ולדוגמא, בליקוטי הלכות נטילת ידים שחרי"ב, א.) שעמלק הינו שורש כל האומות וכל הרע והטומאה שבעולם, וכמו שכתוב 'ראשית גוים עמלק', ואף על פי כן ברוך, שישנה טומאה מיוחדת ושורשית של עמלק בעצמו. מהי אותה טומאה?

רבינו הקדוש לימד אותנו ש'כל עסקו הוא תפילה' (לקו"מ ח"ב צ"ג), התפילה היא עיקר הכח לקיום התורה והיא העצה לכל העצות, התפילה היא יסוד התשובה וכלי הזיזן לנצחון כל המלחמות שהיצר הרע לוחם נגדנו (ראה, שם, ח"ב ב.), ובפרט נגד עמלק. משה רבינו כבר לימד אותנו שמולו נלחמים בתפילה, וכמו שכתוב בתורה במלחמת משה נגד עמלק "ויהי ידו אמונה" והתרגום מפרש "והוה ידוה פריסן בצלו" [ידיו היו פרושות בתפילה, ראה ליקו"מ ח"א ז-א]. ומשום כך, הרי מנגד, כל עסקו של עמלק הוא להרפות ידיים מתפילה. על כך הוא מניח את כל כובד משקלו, מכיון שבנצחון זה הוא ניצח את הכל. הוא יודע היטב את מה שרבי נתן מגלה (בליקוטי הלכות, שבת ז-נד) "שבענין מלחמה זאת שיש לכל אדם עם יצרו שהוא מלחמת עמלק, כל נצחון המלחמה הוא כשחזק בדעתו בכח הצדיק לאחוז עצמו ולעמוד בקשרי המלחמה בכל מה שיעבור עליו, כי כל זמן שהאדם אינו מייאש את עצמו ומחזק את עצמו להתחיל בכל פעם מחדש ועוסק עדיין במלחמה זאת שעיקר הכלי זיין הוא תפילה הוא נקרא נוצח המלחמה", ועל כן עמלק עושה הכל כדי שהאדם 'יניח ידו' מכלי זיין זה 'וגבר עמלק'.

שני תכסיסים עיקריים יש לו לעמלק להרפיית ידיו של האדם מתפילה וקירורו מאחיות נשק עצום ונשגב זה, שני אמצעים הפוכים זה מזה אך שניהם מכוונים לאותה מטרה: הראשון הוא הייאוש, עמלק טורח 'להוכיח' ולצייר בלב האדם שתפילה לא מועילה, הוא מביא לו 'ראיות' מתפילות שונות שלכאורה לא התקבלו ולא הועילו מאומה, וכך הוא מסיר את לב האדם מלהאמין שבפעם הזאת כן תועיל התפילה, וכך מקרבים האדם ומתרפה מלהתפלל. אבל לפעמים הוא משתמש בתכסיס הפוך לגמרי: הוא מגדיל מאד את מידת החסד, ומצייר בלב האדם שהנה הוא כבר נושע ואל לו לדאוג ולהתפלל ולצעוק, כי בודאי ה' יודע בצערך

דבר המערכת

התלמיד הקדוש מספר: "כשכתבתי לפניו התורה המתחלת 'כשיש דינים ח"ו על ישראל, על ידי ריקודין והמחאת כף נעשה המתקת הדינים' (בליקוטי מוהר"ן ח"א י) אמר לי: 'כך אמרתי, שעכשיו נשמע לבוא ימי הפורים האלה והיו ישראל מרקדים וימחאו כף ועל ידי זה ימתיקו הדינים'. וחזר וכפל דבריו ואמר בפה מלא 'כך אמרתי'.

"וכוונתו היתה להעיר ללבנו, שנדע ונבין שכל דברי תורתו הקדושה, על פי שיש בה עמקות גדול ונורא מאד מאד ורזין עלאין וסודי סודות, אף על פי כן עיקר כוונתו שנשמע ונקבל דבריו הקדושים בפשיטות, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו בפשיטות ובתמימות. כמו למשל התורה הקדושה הזאת שנאמר שם שעל ידי המחאת כף וריקודין נמתקין הדינים, היתה כוונתו כפשוטו, שיחזקו עצמם לשמוח בימי פורים בשמחה גדולה עד שיזכו להתעורר לריקודים והמחאת כף, ועל ידי זה ימתיקו הדינים. כי כל דברי התורה לא בשמים הוא לאמר שאין מי שיכול לזכות להמתק הדינים על ידי המחאת כף וריקודין כי אם גדולים בני עליה, רק כל אחד מישראל יש לו כח הזה כשיקיים הדברים כפשוטם באמת ובתמימות" (שיחות הר"ן, קלא).

עם ישראל מתבוסס בדם ובדמע, צרות יגון ואנחה מקיפים מבית ומחוץ רח"ל, עמלק סוער בחוצות מסית ומפתה לכל דבר פשע בסערת דור המבול ודור הפלגה בפגמי קדושה ואמונה בצורה אכזרית ביותר, הוא מקרר וממית כל חלקה טובה, ושלוחיו 'תפלת מנאצת' בתוככי פלטרין של מלך וגורויהם עושים שליחותו ללחום פנים בפנים עם הקדוש והיקר בגזירות שמד אשר תצילנה אזניים משמוע, ברצון גמור להשמיד להרוג ולאבד ח"ו את כל אמונת ונצחיות היהודים מנער ועד זקן טף ונשים". ועלינו נפלה חובת היום בימים הללו 'אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם', לקחת לידנו את כלי המתקה הללו שעל ידה עיקר הכנעת כל כח המן עמלק ולא להתחכם כלל, אלא לרקוד ולשמוח ולשוב ולרקוד בתמימות ופשיטות, כי בנפשנו הדבר.

נאחזו בכל עוז ברפואה הגדולה: "השמחה בה" וצדיקיו האמתיים, אשר זה עיקר רפואות הנפשות מכל מיני חיצים וסמים שבעולם, והיא שְׁמִי'חָה תמחה את עמלק מקור כל הטומאות שבעולם" (מוכבי אור, ששון ושמחה, פתיחה).

פניני אור
אמרות שהורו מרבינו"ק ותלמידיו

ספר מוהר"ן: פעם אחת בערב פורים תענית אסתר צעקתי להשם יתברך 'הצילני מקלפת המן עמלק' ודומה היה עלי הדבר כאלו המן עמלק עומד עלי להכותני במוט ברזל... "מיט א דראנג" (שיח שרפי קודש)

”חַיֵּב אֵינִי לְבְּסוּמִי!” (ג)

ד. וכלשון מוהרנ”ת בתפילתו: **”נזכה על ידי השכרות של פורים לתוך שמחה גדולה וחדוה רבה ועצומה מאד, לתוך שמחה של פורים, אשר אז מאיר הארה נפלאה ועצומה שהוא הארת מרדכי, אשר אין דוגמתה בכל ימות השנה”** (ליקוטי תפילות ח”ב, לז).

ועל ידי גודל עוצם השמחה של פורים, אנו מגיעים להשגת **”תכלית הידיעה אשר לא נדע”**, בחינת ”עד דלא ידע”, ונכלל הידיעה והעדר הידיעה יחד, ואז נתבטל אחיות הרע לגמרי (ע”פ ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ז).

ואפשר לזכות בכח השכרות והשמחה של פורים, להגיע לביטול כזה, אשר שם אין חילוק בין ענוה לגדלות, עד דלא ידע בין ”ארור המן” שהוא בחינת הכנעת הגאווה, לבין ”ברוך מרדכי” שהוא סוד ברכת והארת מידת הענווה. וצריכין בפורים להתבסס כל כך עד שיעגל לשמחה כזאת שהוא בחינת חיים נצחיים, שהוא בחינת **תכלית הביטול ששם הגדלות והענוה שניהם אחד**, בחינת במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו” (ע”פ ליקוטי הלכות, תפילין ו, כח).

ולסיום נעתיק דבר נורא מאד בסוד השכרות ”עד דלא ידע”: ביום זה מתגלה הארת ”מרדכי ואסתר”, בחינת ”נעשה ונשמע” שהוא סוד ההשגה שתהיה לעתיד לבוא, אשר אז יזכו לתשובה שלימה ויתאפכו כל העוונות לזכויות וכל הירידות לעליות. ולכן אפשר להשיג ביום זה הארה נפלאה של עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שלא ידע להבחין בין הירידה לעליה וכו’, כי **גם הירידות והעוונות מתהפכות לעליות וזכויות!** (ע”פ ליקוטי הלכות, תחומין ד, טו).

וסוד הדבר הוא: שעל ידי השכרות של פורים זוכים לעלות למקום גבוה כזה, אשר שם באמת אין חילוק בין ארור המן לברוך מרדכי. כי **שם הוא מקום גבוה כ”כ שעדיין אין שם התפצלות בין ארור המן לברוך מרדכי, רק כולו אחד, כולו טוב** (ע”פ ליקוטי הלכות, פורים א, ו).

כי ביום קדוש ונורא זה של פורים, מתגלה אור ה”אהבה שבדעת”, שהוא למעלה מכל המידות. והוא בחינת סוד ה”פרא אדומה”, שהוא בחינת ”חוקה” למעלה מהדעת, והוא מטמא טהורים ומטהר טמאים, שאי אפשר להבין זה הסוד עד לעתיד, כשתתגלה התורה הגנוזה (ע”פ ליקוטי הלכות, פורים ד, ה).

ואת ההשגה הגבוהה והנוראה הזאת א”א להשיג כלל בשכל האנושי, כי הוא **סוד המקיפים העליונים, אשר שם ה”ידיעה” וה”בחינה” כולו אחד**. ורק על ידי השכרות בפורים, שאנו משליכים דעתנו ושכלנו ומשתכרים ”עד דלא ידע”, אנו יכולים לעלות ולהגיע להשגה נוראה זו (ע”פ ליקוטי הלכות, אפסורפוס ב, ח).

זהו כוונת חז”ל: ”שחיבין להשתכר ולשמוח בפורים עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שיעגל על ידי תוקף השמחה למעלה מהדעת, **לתכלית שורש הקדושה העליונה, במקום שאין שם שום אחיזה להרע כלל**, עד שאין שייך שם לומר ארור המן וברוך מרדכי” (ע”פ ליקוטי הלכות, בשר בחלב ה, ט).

ושם בשורש העליון, הוא מקור השמחה, ואין שם שום עצבות כלל רק עוז ושמחה וחדוה. ועל ידי השכרות של פורים, זוכים לעלות אל המקום העליון הזה, ולהמשיך משם שמחה וחדוה רבה ועצומה (ע”פ ליקוטי הלכות, אבידה ומציאה ב, ב).

אחר שנתבאר בשבוע שעבר שפורים אין אחיזה לחיצונים ביין, וגם אם שותים עד כדי שכרות, אין זה אלא יין המשמח המביא לידי גבורות קדושות, השגות גבוהות, התגלות הצדיק, וזכרון דקדושה. עלינו לבאר עתה מהו התיקון הנעשה על ידי שמגיעים למצב של ”שכרות”.

והרי לך הסוד הגדול: ה”שכרות” הוא מצב של הסתלקות הדעת, ואז שולט בדם כח הדמיון [ה’מדמה’]. ”כמו שרואין בחוש שהשיכור מתגבר בו בלבול המדמה, ומדבר דברי שטות שבאין מבלבול המדמה”. וכח הדמיון, הוא השורש של כל התאוות רעות רח”ל. אבל **בפורים יש לנו כח להפוך על ידי ”שכרות” דווקא, את כח הדמיון, לצד הקדושה**. ובאים על ידו לשמחה גדולה מאד (ע”פ ליקוטי הלכות, עבודת אלילים ג, יח).

ובפורים נכנע כל כך זוהמת הנפש, עד שעל ידי ה”שכרות” של פורים, אשר שכרות הוא בלבול המדמה, ”זוכין להמתיק בלבול המדמה בשרשו, כי אז אין שליטה לזוהמת הנפש שהיא כלל הקליפות והסטרא אחרא להתאחז בהשכרות שהוא בלבול המדמה להמשיך כפירות ואמונות כוזביות על ידי זה חס ושלום” (ע”פ ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד, ל).

והנה, חכמינו ז”ל קבעו ששיעור השכרות בפורים הוא: **”עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי”**, והיינו שישתכר כל כך עד שייצא מדעתו ולא יידע את החילוק בין ארור המן לברוך מרדכי.

פניני התחזקות והתעוררות

שנערכו ונעבדו מתוך אוצרות שיהותיו של הגרי”מ שכטער שליט”א

שביבי אור

”זָכוֹר אֶת אֲנִיִּךְ עֲשֵׂה לְךָ עֲמֶלֶךְ”

והנה יש כלל גדול האיך להתמודד עם היצה”ר, שעליו נכתב דיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, והש”ת מכיר את עמו, ונותן להם כח להתגבר ולא להגרר אחרי תאוות העולם המבול המטביעים את בני האדם בפגם הברית, ואנו שומרי הברית! עלינו קיים העולם! וע”כ כשמגיע היצה”ר אליך, אל תענה לו; ענטפער אים נישט! אל תענה לו כלל...

ועלינו לדעת כי עצם הדבר שיש לנו יצה”ר, אין זה עבירה. אדרבה ע”י היצה”ר מקיימים אנו מצוה בזה שאין שומעים לו. ”ישב אדם ולא עבר עבירה נחשב לו כאילו עשה מצוה”. וגודל הנחת רוח שיש להש”ת מכל מעט שמירת הברית, הוא בלי גבול ותכלית! ובעבור זה ברא הש”ת את העולם, ועי”ז נעשה אהבה דקדושה שהיא היפך עמלק, ושורפים ומבטלים עי”ז את יצר התאוות, וזוכים עי”ז לאהבת הש”ת, לאהבת התוה”ק, ולאהבת ישראל, זהו יסודו של רבינו הק”ל: ”א ביסעל איז אויכעט גוט”, והעיקר שלא להתייאש, לא להתייאש.

חסדך ה’ יסעדני, מאמע!

ופעם אמרתי ווארט, בעת שנסענו לאומן בשנת תשמ”ח, על הפסוק ”אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה’ יסעדני”, וצ”ב מהו הלשון ’אם אמרתי’, דבפשטות כשאומר האדם על עצמו ’מטה רגלי ה’ זה מחמת שהוא מבוהל ומפחד, וחסר דעת, ואינו רואה בישועת הש”ת ומרגיש רק בזה שמטה רגלו בלא הידיעה שעוד יעזור לו בזה הש”ת. אבל דוד המלך היה חכם החכמים, ולא היה פחדן כלל, ורבי נתן אומר שהוא היה הצדיק של חיזוק, וכמובא בעת אשר שאול רדף אחר דוד, ודוד ראה את שאול ואת כל אנשיו ישנים ודוד לא ברח משם, אדרבה הסתובב בקרבנם ונטל משאול את חרבו שעמדה לצידו ואת צפחת המים שלו, ויעל דוד על ההר הסמוך וצעק אל אבנר ואל אנשי שאול כי בני מוות הם על אשר לא שמרו כראוי על שאול עד שיכלתי ללכת בסמיכות לשאול ותחת להכותו נפש נטל משם את החרב ואת צפחת המים לאות כי אכן היה שם, כי דוד לא היה פחדן כלל והיה חכם מחוכם, וידע מה שאמרו על משה רבינו שהוא ראש לנביאים וראש לרוח הקודש. ולכן כתיב ”אם אמרתי מטה רגלי” היינו שדוד אמר זאת בלשון סיפור עליו בעצמו דכאשר נמצאתי אני במצב הנראה כ’מטה רגלי’ והמצב נראה רע ומר וכולו ייאוש, אין זהו המציאות היותו חסדך ה’ יסעדני... דהש”ת עוזר לי, הוא כל יכול, ועלי רק לקשר עצמי אליו...

עמלק שונא השי”ת

אנו מדברים הרבה מעמלק, להכרית זרעו של עמלק, בין אם מכירים אותם ובין אם לא, בין אם מבינים זאת ובין אם אין אנו מבינים, אנו חיים עם הלכה למשה מסיני; כל נפש של עמלק משפיע פגם הברית בעולם, כפירות בעולם, כל מיני עוונות, וכמובא בזוהר שהוא הס”מ שכלול מכל העוונות, ושונא את ה’, ואינו חפץ בשום דבר רק בשביל שהש”ת ברא יהודים, וזכרת להם ברית אבות, ברית שעדיין קיים, מאז שישאל עלו במחשבה תחילה, מתוך מטרה שיהיה עם ישראל שיאמין בהש”ת, ושישמע בקול השי”ת, שיהיה שומר הברית ושיאהב את השי”ת.

והס”מ אינו חפץ שהש”ת ישיג את מטרת בריאת כל העולמות, שנבראו בעבורינו, ומנסה לעכב ולמנוע כדי שהש”ת לא ישיג את מטרתו, ועמלק גם הוא שורשו מאברהם אבינו, ויודע הוא מהברית אבות ולכן חרד כשראה שמשנה רבינו יקבל התורה ליתנו לישראל, ולכן מבקש לטמאות את ישראל בכל מיני כישוף ובכל מיני טומאות, כדי שלא יקבלו את התורה, כי באם כן יקבלו את התורה, אזי יהיה תוקף לברית שבין ישראל להש”ת וכדכתיב ”אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמת”, וזה לעולם לא יבטל.

ואשרינו! שמשנה רבינו ניצח את עמלק לבסוף, והיו לו ניסים גדולים הזוה”ק אומר שלא היה ולא יהיה ניסים גדולים לישראל כמו שהיו אצל מלחמת עמלק, וכדכתיב ”ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה’ ניסי”.

אחי! אל תפחדו

אבקש מאיתכם - טייערע ברידער! טייערע קינדער! עליך לדעת כי במעט שמירת הברית נחשבים כנח בדור המבול, ויותר מזה. והש”ת שמח בכל סור מרע, ורבינו לימדנו לשמוח ולהחשיב כל נקודה טובה. ומהו שמירת הברית, כשנכנס מחשבה רעה אל תפחד ואל תתעצב מזה, אדרבא עליך לדעת כי הש”ת מכבד אותי אז לקיים מצוות ”ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם”, ועלינו לחשוב אז בעת ההוא שאין הש”ת רוצה שאהרר זאת! וכן נחשוב מחשבות האיך נעשים ערליכער איד, ואפשר גם לחשוב דבר תורה פרקי משניות, משנה באבות, ועי”ז זוכים אנו לקיים מצות לא תעשה מש”ה לא תעשה, ”ולא תתורו אחרי לבבכם”, ובאם עומד האדם בניסיון של ראייה אסורה הרי שמקיים עוד מצוות לא תעשה ”ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם”.

מתנות לאביונים לקופת הקהל

מגבית מעות פורים בזמן חז"ל

כידוע מצות מתנות לאביונים שיתן כל אחד שתי מתנות לשני אביונים, כלומר מתנה אחת לעני אחד, ומתנה אחת לעני שני כפי שנפסק בשולחן ערוך בהלכות פורים (סי' תרצ"ד ס"א). והנה כבר בזמן חז"ל אנו רואים שהיה נהוג לערוך מגביות ציבוריות ממעות פורים, וגבאי צדקה היו מסבבים ואוספים מעות פורים מכל הקהל והיה מחלקים אותם לעניים, כפי שמובא בגמרא **עבודה זרה (יז)** על רבי חנינא בן תרדיון שהיה ממונה על קופת הצדקה וחילק מעות פורים לסעודת פורים. וכן מובא בגמרא **בבא מציעא (ע"ג)** שהיו עורכים מגבית מעות פורים לסעודת פורים.

מגבית פורים בזמנינו

וכן נהוג כיום בכל קהילה וקהילה ובכל שכונה ושכונה, שגבאי הצדקה אוספים כספי המתנות לאביונים מכל הקהל והם מחלקים את הצדקה לנצרכים כפי מה שידוע להם מכבר שהם בגדר עניים. וכפי שמובא בשולחן ערוך הלכות **צדקה (יז)** סימן ונו ס"א) שבכל עיר שיש בה ישראל חייבים להעמיד גבאי צדקה אנשים ידועים ונאמנים שיהיו מחזרים לגבות מכל אחד מה שהוא ראוי ליתן. ויש הידור מיוחד לתת הצדקה לקופה שבדרך זה אין ביוש לעני, שאין הנותן יודע למי נותן ואין המקבל יודע ממי מקבל (ש"ע שם סי' רמט ס"ז), ובפרט בקופה המיועד לחברי הקהילה ושכני העיר שיש להם דין קדימה משאר צדקות (שם סי' רנ"א ס"ג).

וכן מובא בספר **יוסף אומץ** (סי' תתפ"ז): המנהג פשוט עשויים גבאי צדקה שני יעגולים בנתר על האבן, שיושבין עליו לגבות מעות כדי ליתן מחצית השקל בעיגול מיוחד לכך, ומתנות לאביונים בעיגול השני. וכן ראיית בספר ישן בכתבת יד מצוירין ג' יעגולים, ב' יעגולים כ"ל, והג' ליתן לתוכו אגרא דתעניתא צדקה. ע"כ. וביאר שם שעשו קופה מיוחדת למעות מתנות לאביונים שבהם נותנים לעניים לסעודת פורים. ו**בשו"ת שבט הלוי** (ח"א סי' קס"ח) העיר שאמנם בזמן הזה המגביות של פורים אינו ממש כמו שהיו נהוג בימים הקדמונים, שאז היה מעות פורים לצורך סעודת פורים בלבד, אבל בזמן הזה הן מחשבת הנותן והן דעת המקבל שיתן גם למטרת שאר צרכי העני. ונראה שאין זה גריעותא בעיקר המצוה מכיון שהתורם נותן מצידו אפשרות להעני לקנות ממנו סעודת פורים.

החשש בקופה משותפת

והנה היות שבמשך כל היום הגבאים מכתתים רגליהם ומסתובבים ואוספים הון עתק לצדקה, וכל רגע נתון נכנס עוד ועוד סכף מאנשי שם הרוצים לקיים מצות מתנות לאביונים בהידורה, אין הגבאים הממונים לחלק את הכספים יכולים לדייק לקחת מכל אחד מתנותיו ולחלק לשני עניים בנפרד, רק כולם נותנים לקופה הציבורית, וכל שעה ושעה הגבאים באים ומריקים את הקופה ומחלקים לנצרכים. ויש לשאול שאם כן כיצד כל אחד מקיים את המצוה, איך ניתן לדעת

שבאמת הכסף של כל אחד ואחד מגיע לשני עניים, למה לא נחשוש שאולי הגיע כל הכסף של אדם אחד רק לעני אחד. גם יש לחשוש אולי זה שנתן שתי פרוטות התפזר כספו בין הרבה עניים שקיבלו מהקופה עד שנמצא שלא נתן אפילו לעני אחד שיהיה פרוטה שלימה. ואכן מצינו בשו"ת **רבי עקיבא יוסף שלזינגר** (ח"א סי' רכ"ד) שחשש לזה וכתב: נסתפקתי אם נותן לקופה של צדקה אם יצא ידי חובת מתנות לאביונים היות דלפי החשבון אין מגיע לכל אחד מהעניים שיהיה פרוטה. וכן **בארחות רבינו** (ח"ג עמוד קע"ג) הביא מבעל **הקהלות יעקב** ז"ל שהסתפק אם כשנותן לגבאי צדקה מעות עבור שני אביונים והלה לא מקפיד בקבלתם לחלק את המעות האלה חצי לזה וחצי לזה בשני כיסים, רק נותנם בכיס אחד ומקבץ עוד מעות לכיס הזה ואחר כך מחלקם לאביונים, אם יצא על ידי כן מתנות לשני אביונים, דאפשר להגבאי מיד עם קבלת המעות צריך לחלקם בשני כיסים. ואמר שמסתבר שיוצא, ואף על פי כן החמיר לעצמו. גם בשולחן גבוי (סי' תרצ"ד סק"א) ראיית שכתב שלמעשה המנהג ליתן לעניים מיד ליד בלא גבאי באמצע.

ולשיטתם המגביות שהיו עורכים בזמן חז"ל לפורים לא היה קשור למצות מתנות לאביונים, שהיו עושים בגייה קודם פורים מבעלי בתים כדי להאכיל בשר לעניים בפורים, ואין דבר זה נהוג בזמנינו. וכן כתב **הערוך השולחן** (סי' תרצ"ד ס"ה).

התרומות לקופה מחושבנות לפי שו"יים

וכדי לעמוד על הדברים יש להקדים: **שבהלכות צדקה** (סי' רנ"ב ס"ב רמ"א) מבואר שהגבאים יכולים לפרוט כספי צדקה ממטבעות למטבעות אחרים לפי הצורך, ואין הגבאי צריך למסור לעני הכסף הפיזי שקיבל מהתורם, שהגבאי אינו כמקבל פקדון אישי, רק כשליח הממונה על ניהול כספי הצדקה שתלוי בדעת התורם, והתורם התכוין ליתן לו השוויות של הכסף כדי להעביר את זה לעניים ולא להעביר את הכסף הפיזי. וכן ראיית **בספר שקל הקדש להגר"ח קנייבסקי** ז"ל (סוף פ"ד בביה"ל) שבקופת הלשכה היו כל השקלים הנתרמים משותפים לכולם ולא הקפידו אם יפגשו במטבע זה או זה, שהכל שותפות לכולם. ומטעם זה אפשר לתרום מתנות לאביונים בכרטיס אשראי לקופה והגבאים נותנים במקום זה מזומן ואין צריך שום הקנאה.

ומפני זה יש להסתפק דמאחר שכל הקופה משותפת, ויש לכל תורם אחוזה בכל הקופה כפי מה שהשכנים, נמצא שאם אחד תרם רק שתי פרוטות ומחלקים את כספי הקופה לעשרה עניים לא נתן לכל אחד מהם רק פחות משווה פרוטה. ויש להשוות לזה מה שכתב **המשנה ברורה** (סי' י"ג ד"ה שאלה) שאין לברך על טלית של קהל אם הקהל גדול עד שאין מגיע שווה פרוטה לכל אחד.

וכן יש להסתפק היות והעניים מקבלים מן הקופה המשותפת ואין כל אחד ואחד נותן לעני, מאן מפייס מי נתן למי, ואיך נקבע הדבר

ניקוי עדשות מגע בשבת

כמו בגד, רק לאט לאט עד שמחליף את הנוזלים, ודומה יותר להגעלת כלים שאינו בכלל מלבן. ולכן הסכימו האחרונים שאין איסור לשרות עדשות מגע במים פשוטים.

אך לשרות בחומר הניקוי שלהם הדבר חמור יותר, שנפסק **במשנה ברורה** (סימן שכ"ג סק"ח) שאסור להצהיר כלי זכוכית בשבולת שועל אף שאין זה איסור מלבן, והטעם בזה אינו ברור אולי משום שנראה כצובע או שנראה כמתקן או משום עובדא דחול. ויש לומר דגם בחומר ניקוי יש איסור זה. ואף שמדובר רק בפעולת שרייה, מכל מקום כיון שכך הוא דרך נקייתו יש להחמיר, וכעין מה שמצינו שיש איסור מלבן גם בחמה כיון שכך הוא דרך ליבוננו (ע"י ביה"ל סי' ש"ב ס"ד ד"ה מותר).

מאיידך, יש לומר דכיון שאין לכלוך ממשי בעדשה ועדיין אפשר להשתמש בו אין זה נחשב כפעולת ניקוי, רק כפעולת החזקה שאין בו איסור. והרי זה כמסנן יין מקיסמים דקים שמותר אם הדרך לשנותו (ע"י סי' ש"ט). ואף שיש מחמירים שאסור לכבס גם בגד נקי, היינו רק בדבר שיש בזה איסור גמור של מלבן שמוסיף קצת בציהול הבגד (ע"י סי' ש"ב ס"ט), אבל כאן שאינו מלבן גמור אין להחמיר.

והנה היות ולפי דעת המומחים עדשות מגע רכות עשוי מסוג פולימר שבולע נוזלים, והוא חייב להיות ספוג בנוזלים כדי שלא יתקלקל ויחייב, אם כן יתכן שיש בהם איסור שריה בנוזלים, וכל שכן שאסור לשפשף אותם בעזרת מים. אמנם למעשה אי אפשר לדמות עדשות מגע לבגד, שהדבר ניכר שעדשות אינם בולעים יתיכף ומיד

לומר שכל אחד נתן לשני עניים. וזהו הטעם שהצדקה הולכת לפי דעת התורם אמנם כאמור מנהג ישראל שלא לחשוש לזה וגובים מתנות לאביונים על ידי הקופה, ונראה שבאמת אין בזה שום חשש.

דהנה יש כלל גדול בהלכות צדקה שהולכים אחר האומדנא של התורם, כפי שכתב **הש"ך** (סי' רנ"א סק"ט) שבכל דיני נדרים והקדשות סומכין על פי האומדנא ועל פיהם הם דנים בהם. ועוד יש כלל שכל התורם תורם על דעת גבאי צדקה אם לא פירש להיפך כמבואר **ברמ"א** (שם סי' וס"ו רמ"א) שהפוסק צדקה עם בני העיר, על דעת בני העיר נדר, והם יעשו מה שירצו. ועוד כתב **בביאור הגר"א** (סי' רנ"א סק"י) שמן הסתם דעת הנודר צדקה כמו שצויתה תורה. ואם כן בנדון דידן שהתורם תורם לקיים מצות מתנות לאביונים, והגבאים רוצים שכולם יקיימו המצוה התיקונם, אם כן סתמם כפירושם שבגבאי הצדקה נוטלים את הכסף על דעתו ועל כוונתו לחלקם לשני עניים כמו שצויתה תורה.

ולכן אין צריך אמירה מפורשת לא מן התורם ולא מן הגבאי, שהכסף יחלק לשני עניים, דממילא נעשה זה הדבר, דעל כרחם קיבלו

למעשה **בקובץ תשובות** (ח"א סי' כו) ו**בשו"ת שבט הלוי** (ח"י סי' נ"ה) נטו להחמיר שלא לשרות רק במים רגילים ולא בחומר ניקוי, וכן שלא לשפשף העדשה בעזרת המים. מאידך, **בספר מנחת איש** (פ"ג הע' 153) העלה להיתר וכתב שהביא הדברים לפני **הגר"ש וואזנר** ז"ל ואמר שמסתבר מאוד להיתר אחר כל דבריו.

הגבאים כסף זה לעשות כדת של תורה, ואפילו אם ירצו לשנות אין כח בידם לשנות מדעת התורם. ואף שיש כח לגבאים לפעמים לשנות מצדקה לצדקה, לענין זה אין להם כח לשנות כיון שעל דעת זה ניתן, והרי זה כמי שתרם לתת 'לפלוני עני' שאינם יכולים לשנות לעני אחר (מבואר ברמ"א סי' רנו ט"ז). וכן מן שתרם שתי פרוטות על מנת ליתן לשני עניים, אין אומרים שהפרוטה שלו מתחלק בין כמה עניים, דעל דעת זה תרם שיגיע פרוטה שלם שלו לעני כדי לקיים המצוה, ועל תנאי זה השתתף בקופה.

לצאת חומרת האחרונים הנ"ל

אכן, **במשנה במסכת שקלים** (פ"ג מ"א) איתא: של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזורקו לפני התורם והתורם מתכוין ודוחפו לקופה. ומשמע מזה שבית רבן גמליאל רצו שהכסף הפיזי שלהם יגיע לקניית הקרבנות, ולא רצו לסמוך על השותפות הכללית שממילא מגיע לכל אחד חלק בקרבנות.

אכן **בירושלמי** מובא שבית רבן גמליאל לא עשו כן מעיקר הדין, אלא משום שנחת רוח היא להם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהם תחילה. והוא כעין הידור וחיבוב מצוה. ואפשר שגם האחרונים הנ"ל לא עשו כן אלא משום חיבוב והידור מצוה.

הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע (ה)

רבי נחמן טולטשינער

(י"ד)

בתוך עמי אנכי יושבת

ענותנותו הייתה להפליא, והיה בתמימות ובפשיטות באמת, וברח מכל מיני כבוד בעולם ומאס בה, כדרכו של אנ"ש האמיתיים. ואף אם היה מי מאנ"ש שרצו לכבדו ביתרת הכבוד ולנהוג בו בכיבודים, אמר להם שיתרחקו מזה.

וסיפרו שבאומאן נהגו למכור את העליות לתורה מי שיעלה לתורה בימי ראש השנה, וקבעו זמן מיוחד בערב ראש השנה שאז מכרו העליות מי שיקנה את העליות לעלות למחר לתורה, ובימים ההם לא היה מארגנים כמה מנינים לקריאת התורה, רק מנין אחד בבית המדרש של אנ"ש. ופעם קנה ר' יחזקאל העשיל (מתלמידי ר' נחמן, שאליה נכתבו את המכתבים של רבי נחמן בסוף ספר עלים לתרופה) את הקריאה של "לוי", ולמחרת בעת קריאת התורה ציווה להגבאי שיקרא בעליה זו את מורו ורבו ר' נחמן טולטשינער שיהיה לוי.

לאחר ראש השנה כשבר ר' יחזקאל העשיל לפרוע את שכר העליה, אמר לו ר' נחמן בהקפדה שעוד פעם לא יעשה כך, בהפסדו: 'כשקונים עליה צריך לבד לעלות לתורה ולא לכבד את אחרים.' כי ר' נחמן מטולטשין וכן שאר גדולי אנ"ש לא סבלו כלל את ענין הכיבודים וגיונוי הכבוד, וברחו בכל פעם מכל מיני פרסומים, וקימו בכל עת "בתוך עמי אנכי יושבת" (שיש"ק ח"ג ט"ו רפ"ט).

שר האוצר

מרב תמימותו ואמיתותו של ר' נחמן זכה לחכמה גדולה ובינה יתירה, כמעלת התם הקדוש בסיפורי מעשיות (מעשה ט"ו) שעל ידי מעלת התמימות שהביט על כל דבר באמת ובתמימות זכה להיות השר המיניסטר על כל המיניסטערן עיי"ש. כי זה עיקר מעלת החכמה להיות תם וישר ירא אלקים וסר מרע, וכמו שאמר רבינו ז"ל בשיחות ה"ן (סי' ט"ו) שהוא חכמה ומלאכה גדולה להיות תם כמו בהמה ממש, בבחינת הכתוב (שמות לו. א) כל אשר נתן ה' חכמה בהמה, וכעין שדרשו ז"ל (חולין ה): בני אדם שערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה בעבודת השי"ת.

וכן מסופר שהר"ר אברהם ציפערס בנו של הר"ר מרדכי דיין ז"ל היה למדן מופלג וישוב תדיר על התורה ועל העבודה, עד שכמעט לא היה לו שייכות בגשמויות עולם הזה, עד כדי כך שלא היה מפקיד בדיבור כלל וכלל, ואפילו עם בני ביתו היה ממתט בדיבור ככל האפשר. ואעפ"כ כשהיה בא אליו לפעמים ר' נחמן לבקרו היה יושב ומדבר עמו שעות ארוכות, ודלה אוצרות הטמונים אצל ר' נחמן, ממה ששמע וראה אצל מורו ורבו המובהק מוהר"ת.

ודרכו של ר' אברהם היה שכשבר ר' נחמן אליו היה מטייל עמו בארוכות, בדברי התחזקות והתעוררות הנמשכים ממעיין החכמה מהנחל הנ'ובע מ'קור ח'חכמה, והיה מבלה עמו שעות על גבי שעות בלי הרף.

היה הדבר לפלא לבני ביתו, ושאלו אותו: מדוע עמנו אינך רוצה לדבר רק מעט המוכרח, ועם ר' נחמן הנך יושב ומדבר שעות רצופות? ענה להם ר' אברהם שבשב ר' נחמן: תדעו שר' נחמן הוא חכם גדול כל כך, שכשיבוא משיח ויהיה לנו הכסף והזהב של כל העולם כולו, ויהיה נצרך לשר האוצר ("פינאנץ מיניסטער") הרי ר' נחמן יהיה ראוי לאותו איצטאל: ומשום כך הנני מדבר עמו כל כך (שיש"ק ח"ג ט"ו רפ"א).

נערך ע"י הרה"ק רבי נחמן שווארצמן שליט"א בעמ"מ "אוצרות עלים לתרופה".

האינו יודע' הוא חידוש גדול ביותר

גאון עוזינו מוהר"ת זי"ע היה אומר בשם רבינו הק' שגב הידיעה וההשגה העליונה שרבינו הגיע אליה הוא חידוש נפלא עד מאוד, אולם בחינת האינו יודע' שלו הוא נעלה ונשגב עד אין קץ. וכפי שמופיע בספר שבחי הר"ן (ח"ב אות י"ג) וז"ל: "ובענין זה היה חידוש גדול מאוד מאוד. ואמר בפירוש על עצמו שהתורה שלו הוא חידוש גדול מאד, אבל האינו יודע' שלו הוא חידוש גדול ביותר. כי בכל פעם היה דרכו לומר שעכשיו אינו יודע כלל", ועיין בספר שיחות הר"ן (אות קנ"ג): "ואמר בעצמו שהאינו יודע שלו הוא חידוש יותר מידיעה שלו"...

לקראת ימי הפורים הק' שבהם אנו מעפילים מתחילת הידיעה עד לתכלית של "עד דלא ידע", נביא כמה עובדות מהרבי ר' זישא שבהם הפליא לעשות גדולות דייקא על ידי בחינת "אינו יודע שלו"...

לחפוך 'חפצא' ל'נברא'

כאשר הגיע בעל 'ההפלאה', הגה"ק רבי פנחס הלוי הורוויץ זי"ע רבה של פרנקפורט, לראשונה אל המגיד הגדול ממזריטש, לא התפעל כל כך בתחילה ואף חפץ לעזוב. בבואו להיפרד אמר לו המגיד: אנה ממך היכנס לבית המדרש, יושב שם מאחורי התנור יהודי עטור בטלית ותפילין, תדבר אתו קצת בלימוד. נכנס בעל ההפלאה לבית המדרש, ניגש לאותו יהודי ואמר לו: "הרבי ביקש ממני לדבר איתך בלימוד". אותו יהודי היה הרבי ר' זושא. ונענה לו רבי זושא "חושבני שיש כאן טעות. איש פשוט אני ואיני יודע ללמוד ומה לך לדבר איתי בלימוד"... בעל ההפלאה לא ויתר: "לא יתכן שהרבי טעה"...

רבי זושא למד אז מסכת ברכות (דף מז), שאלו רבי פינחס: מה נאמר כאן? ציטט לו רבי זושא: "אמר רב הונא תשעה וארון מצטרפים, אמר לו רב נחמן וארון גברא הוא". פנה רבי זושא אל הגאון בעל 'ההפלאה': איני מבין מה היה ההווה אמינא של רב הונא 'תשעה וארון מצטרפים', הרי גם לולא דברי רב נחמן, יש לתמוה וכי ארון מצטרף למניין?... הודה בעל ההפלאה

תמיד גמל עמי הקב"ה אך טוב וחסד

שאלו חסידים את המגיד ממעזריטש: היאך ניתן לקיים את מאמר חז"ל לברך על הרעה מעין הטובה, ולקבל אף את הרעה בשמחה, כיצד מגיעים למדרגה זו? השיב להם, שישאלו את האברך רבי זושא הנמצא בבית המדרש. בדרכם אל רבי זושא, שאלו התלמידים וחקרו על טיבו של אברך זה, ושמעו שהוא עני מרוד וסובל צער גדול ובעל יסורים, והבינו אל נכון שאכן הוא הכתובת הנכונה לבאר להם כיצד מקבלים יסורים בשמחה. כאשר נכנסו לבית המדרש ניגשו אליו וסיפרו לו על השאלה שבערה בליבם, ואמרו לו שכאשר העלו את השאלה לרבם המגיד ממזריטש הוא שלח אותם אליו.

נענה להם רבי זושא: לפלא בעיני ואיני מצליח להבין מדוע שלח אתכם המגיד אלי, איך אוכל להשיב לכם דבר בענין זה, הלא מעולם לא הרגשתי רעה, כי מאז ומעולם תמיד גמל עמי הקב"ה אך טוב וחסד, ומהיכן אוכל להשיב על שאלה זו... או אז, הבינו התלמידים את כוונת רבם.

קהלת חסידי ביסלוב
פניח"ק טולטשין מברוק
בנשיאות הגדול"ר יעקב מאיר טולטשין שליט"א

והימים הארו' נזכרים ונעשים

הננו להודיע בזה סדרי הזמנים ליום הקדוש הבעל"ט
בהיכל הגדול דקהלתנו פניח"ק ירושלים

כל סדרי התפלות וקריאת המגלה יפורסמו בנפרד

סעודת פורים ומשתה היין

מתוך כיסופין והתעוררות בריקודי עוז

בראשות המרא דאתרא רב דפורי"א דקהלתנו הק' שליט"א

בשעה 9:30

ויהי בעלות המנחה

משתה היין עם ריקודי עוז בדיבוק חברים

בשעה 5:30

"החמך מלבו של עולם אמר במשתה היין מה שא-תך ויתן לך"

קהלת חסידי ביסלוב
פניח"ק בית שמש מע"י הציונים
בנשיאות הגדול"ר יעקב מאיר טולטשין שליט"א

והימים הארו' נזכרים ונעשים

הננו להודיע בזה לכלל בני קהלתנו הק' פה עיר"ק בית שמש
סדר הזמנים ליום הקדוש הבעל"ט

כל סדרי התפלות וקריאת המגלה בבתי מדרשנו
יפורסמו בכל בית מדרש בנפרד

סעודת פורים ומשתה היין

מתוך כיסופין והתעוררות בריקודי עוז

בבית מדרשנו "אוהל הדסה"

בראשות המרא דאתרא רב דפורי"א דקהלתנו הק' שליט"א

בשעה 9:30

ויהי בעלות המנחה

משתה היין עם ריקודי עוז בדיבוק חברים

בשעה 5:30

"החמך מלבו של עולם אמר במשתה היין מה שא-תך ויתן לך"

<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר מנחם מרדכי קעניג הי"ו לרגל חג המנוחה עם קיבא זקן נ"ו לעול תורה וצדקות</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר שלמה יצחק אנשין הי"ו לרגל חולדת הבן יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר טרובי מנטל הי"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר נחמן שמואל בתן הי"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר בנימין טישלביץ הי"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר יהודה נחמן שפירא הי"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר יעקב יצחק מנהליאל הי"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>
---	---	--	--	--	--	---